

KOLPAŠSKÝ HLÁSNIK

noviny obce Banský Studenec www.banskystudenec.sk vydanie 1/2023

Pôst ako príprava pred Veľkou nocou

☞ rímskokatolíckej cirkvi je obdobie roka liturgicky nazývané pojmom pôstne obdobie umiestnené pred Veľkou nocou a trvá 40 dní – začína sa v Popolcovú stredu a končí sa Piatkom utrpenia Pána. Do pôstnych dní sa v západnom obrade nerátajú nedele. Veľkej noci alebo Pasche, ako sa hovorí na Východe, predchádza príprava v podobe štyridsaťdňového pôstneho obdobia, ktoré sa v západnom/latinskom i východnom/byzantskom obrade vyznačuje pokáním a pôstom, ale aj očakávaním a tešením sa na Veľkú Noc/Paschu.

Hlavným motívom celkovej prípravy na Veľkú noc je obrátenie, opätovné zameranie života na Ježiša, obnovenie človeka ako Adama ukrižovaného a zmŕtvychvstalého s Kristom.

Prostriedkom k tejto obnove je pôst v najširšom zmysle slova: obmedzenie sa na podstatné veci a objavenie toho, čo je nevyhnutne potrebné (porov. Lukáš 10,42). Tomu slúži: jednoduchý a nenákladný životný štýl; intenzívne úsilie nevzbudzovať pohoršenie; štedrosť voči núdznym; prehlbovanie duchovného života triezvosťou, sebaopoznávaním, modlitbou, častou účasťou na bohoslužbách, prijímaním sviatostí, ale je telesným pôstom v zmysle obmedzovania príjmu potravy a pitia. Pri všetkých týchto spoločných veciach medzi latinským a byzantským obradom existujú neprehliadnuteľné rozdiely v ich stvárnení a aj prežívaní veriacimi na Západe a Východe. Stanovenie pôstneho obdobia na štyridsať dní sa orientovalo podľa Svätého písma. Mojžiš strávil „štyridsať dní a štyridsať nocí“ v modlitbe na Sinaji, aby prijal Boží zákon (Ex 24,18; 34,28). Eliáš prejde „štyridsať dní a štyridsať nocí“ v púšti, aby zbadal Pánovu slávu na Horebe (1 Kr 19,8). Kristus je po svojom krste hnaný Duchom Svätým na púšť a postí sa tam „štyridsať dní a štyridsať nocí“ (Mt 4,2). Keďže nedele pôstneho obdobia v západnej/latinskej tradícii nie sú pôstnymi dňami, štyridsaťdňové pôstne obdobie sa tu začína štyri dni pred prvou pôstnou nedeľou, v takzvanú „popolcovú stredu“. Vo východnej/byzantskej tradícii sa predveľkonočné pôstne obdobie, známe ako Veľký pôst, nazýva aj „Pôstnou triadou“ podľa príslušnej bohoslužobnej knihy a zahŕňa istým spôsobom aj trojtýždňové predpôstne obdobie, následne „Štyridiasnicu“ od takzvaného „čistého pondelka“ do piatka jej šiesteho týždňa, a nakoniec aj „Svätý a Veľký týždeň“. Vráťane predpôstneho obdobia ide teda o obdobie sedemdesiatich dní.

zdroj :net

Novoročný príhovor starostu obce

Vážení spoluobčania,

dovoľte mi, aby som sa Vám prihovoril dnes, v tento slávnostný deň, prvý deň v roku 2023. Rok ktorý sme práve prežili, zostane tak ako aj iné roky už len spomienkou.

Začíname Nový rok. A ako to už na začiatku býva, každý si dávame nové predsavzatia. Meníme sny, túžby, názory, požiadavky na život. Nevie, čo nás v tejto ťažkej dobe čaká. Chcem Vás ale povzbudiť. Snažme sa byť lepšími, jeden k druhému tolerantnejší, lebo len tak môže byť nový rok 2023 lepší. Hneď v úvode sa chcem poďakovať Vám všetkým, ktorí ste sa v uplynulom roku akýmkoľvek spôsobom pričínili k tomu, aby bol život v našej obci krajší a lepší. Ďakujem za Vaše návrhy, pripomienky ale aj slová kritiky. Zvlášť ďakujem členom DHZ za množstvo vykonanej práce na výstavbe hasičskej zbrojnice, obecnej garáže, ale aj v zásahovej či preventívnej činnosti. Ako aj pri organizovaní kultúrnych a spoločenských podujatí. Nasadenie Vás všetkých je hodne nášho veľkého poďakovania.

Žijeme časy, kedy sú mnohí zneistení. Akoby sa vytrácali istoty, stability, bezpečia. Je úplne normálne, že máme z mnohých vecí strach, ale nesmieme dovoliť, aby boli pocity strachu prekonávané hnevom a nenávisťou. Máme veľa dôvodov hnevať sa, aj na mnohé javy a veci okolo seba či na iných ľudí. Ale svoje rozhorčenie nesmieme ventilovať v agresivite na svoje okolie a spoluobčanov. Tak ako sa to stalo v našej obci po komunálnych voľbách v októbri 2022. Rozosievanie hnevu medzi ľuďmi je totiž hriechom. Dajme pocítiť takýmto javom, že slušnosť nie je slabosť. Slušnosť musí byť znova počuť. Ukážme silu slušnosti medzi sebou v každodennom živote aj na internete a sociálnych sieťach. Rozdávajme okolo seba dobrú náladu, usilujme sa prekonať zlo dobrom, znášajme nedorozumenia a ceňme si to, čo má naozaj hodnotu.

Prijmite prosím do Nového roka moje najúprimnejšie želanie lásky, porozumenia a priateľstva, ktoré nás robia ľuďmi a, ktoré dokážu človeka previesť aj cez tie najťažšie chvíle. Želám Vám zdravie a vnútornú silu pre každodenné životné skúšky, ktoré musíme každý z nás prekonávať. Želám Vám, aby ste si v každej chvíli v tomto Novom roku uchovali svoju vieru v ľudskosť a v lásku svojho okolia, ktorú dávate a dostávate. Prejavme ju prosím aj tým ľuďom, našim spoluobčanom, ktorým ju osud nedoprial v takej miere ako väčšine z nás. Nech Vám prinášajú šťastie Vaše deti a nech sa dlho môžete tešiť z prítomnosti Vašich najbližších.

V prichádzajúcom roku 2023 Vám spolu so zamestnancami na OcÚ a poslancami OcZ želáme veľa trpezlivosti, šťastia vzájomného pokoja a úcty v každodennom živote. Zveľaďujme a rozvíjajme našu krásnu obec v prospech nás všetkých.

Prijmite zároveň aj moju gratuláciu Vám všetkým k dnešnému štátnemu sviatku – k 30. výročiu vzniku našej samostatnej SR.

Ďakujem za pozornosť!

01.01.2023

Pavol Santoris

Obec Banský Studenec v zastúpení starostu obce p. Pavla Santorisa a poslancov obecného zastupiteľstva Ing. Bridiša Ľubomíra, Mgr. Balážovej Adriany, p. Cibulu Ľubomíra a Mariána Štepku - tajomníka ZO SZPB v BŠ si 5.3.2023 pri príležitosti 78. výročia oslobodenia našej obce spomienkovým aktom pri Pomníku padlých a v Kysihýbli uctili obeť 2. sv. vojny . Ďakujeme aj všetkým ostatným zúčastneným !

Príhovor pri príležitosti výročia oslobodenia Banského Studenca 5. marca 2023 pri hrobe v Kysihýbli

V nedeľu, 15. októbra 1944 okolo deviatej hodiny ráno, prišli k hájovni v Kysihýbli dve autá v ktorých sedelo päť vojakov v uniformách SS a dvaja civilni. Vojaci SS vošli do hájovne kde býval Karol Pospíšil. Dôstojník s umrlčou hlavou na čiapke povedal Pospíšilovi niečo po nemecky a jeden z vojakov to preložil do Slovenčiny tento, ako sa neskôr ukázalo, mal pochádzať z Veľkého Poľa. Dvoch civilov, ktorí boli v autách svedok nepoznal. Požiadavka bola jednoduchá, priniesť dve rýľa, Pospíšil Nacistom rýľa vydal. Autá sa pohli po ceste smerom k Halčianskému rybníku. Veliteľ a slovensky hovoriaci vojak zostali s Pospíšilom. Nariadili Pospíšilovi, aby aj s rýľami nasledoval autá. Keď sa všetci presunuli na lúku, kde boli pochovaní nemeckí občania povrazení železničnej stanici v Banskej Štiavnici, tak veliteľ zobral rýľa, ostatní traja vojaci vytiahli dvoch civilov za goliere z auta so zviazanými rukami za chrbtom a odvedli ich na lúčku pod cestou do kameňolomu "Červený kameň". Svedok videl ako na lúčke civilov obkľúčili všetci ostávajúci vojaci, rozviazali im ruky a podali rýľa. Svliekli im kabáty a ukázali priestor, v ktorom majú kopať. Pospíšil sa pobral preč. Slovensky hovoriaci vojak mu povedal, aby šiel hore a nikoho nepustil, lebo sa bude strieľať. Pospíšil odišiel do vzdialenosti asi 120 krokov ku skladisku, odkiaľ vydal rýľa. Tam prišiel k svedkovi 78 ročný rybníkar Ján Pačesa. Asi za pol hodinu bolo počuť dva razy za sebou po dva výstrely, pravdepodobne z pištole. Za ďalších 20 minút prišli vojaci späť k hájovni vrátili umyté rýľa. Pospíšilovi a bez akéhokoľvek vysvetlenia odišli do Banskej Štiavnice. Asi okolo desiatej hodiny, keď všetko stíchlo a vojaci sa nevrátili, išiel Pospíšil s Pačesom na miesto, kde vystúpil civil z auta a našli tam čerstvý hrob. Za nacistickej okupácie nemal Pospíšil odvahu nijak vyšetrovať, čo sa stalo. Predpokladal, že je to odveťa za povrazených občanov Veľkého Poľa a Píly na stanici Štiavnici, z ktorých tam bolo 18 pochovaných do piatka 13. októbra 1944, teda pár dní pred incidentom, kedy boli exhumovaní a, prevezení na banskoštiavnický cintorín. Mal za to, že to boli buď nejakí antifašisti ktorých SD chytilo v okolí, alebo Židia ktorých vraždou prišli Nacisti vyrovnáť skóre za "Štiavnickú tragédiu", ktorá sa udiala 25. septembra 1944 na železničnej stanici v Banskej Štiavnici keď pri incidente zahynulo 80 Karpatských nemcov, z ktorých časť exhumovali práve na tomto mieste. Ako sa neskôr ukázalo popravení boli židia z bývalého tábora vo Vyhniach ktorí s tragickou udalosťou nemali vôbec nič spoločné. Boli to v tom čase tridsaťročný **Neugeboren Robert** a tridsaťjedenročný **Oberst Ernest**, obaja povoláním hudobníci, ktorí údajne hrávali v hoteli Grand, kde sídlilo aj SD. Možno sa už presne nedozvieme ako sa dostali do rúk príslušníkov Einsatzkomanda 14 ktoré tu pod velením SS-Obersturmführera Walthera Grossa rozsievalo teror a vraždilo. Plnili aj nevy povedané želania svojich veliteľov a Führera, podľa ktorého vraždenie židov bolo tak isto dôležité ako vojnové úsilie. Telá boli exhumované 25. apríla 1945 a pochované na miesto, kde sa nachádzame. 19. júla 1945 boli hroby znovu otvorené a všetko zdokumentované, aby mohli byť telá identifikované ako aj stanovená príčina smrti. Totožnosť nakoniec zistená bola, ale vinníci ako aj skutočný dôvod prečo boli dvaja mladí ľudia na tomto mieste popravení zostávajú neznáme. Aspoň takto symbolicky si pripomeňme ich pamiatku, ako aj pamiatku zavraždených na Teplom Potoku a v Banskej Belej, ktorí sa stali obeťami toho istého vyčistiťia Einsatzkomanda 14.

5. marca 2023 Marian Štepká

Dňa 21.1.2023 sa členovia DHZO podujali na náročnú ale dôležitú úlohu pri odstraňovaní ťažkých ovisnutých konárov a polámaných stromov v dôsledku snehovej kalamity popri komunikácii do obce Banský Studenec. Veľká vďaka všetkým zúčastneným členom Ján Baláž, Ján Štefanka, Viktor Wincler, Ondrej Santoris, David Oravec, Martin Maďar.

Alojz Baláž , veliteľ DHZO

V ten istý deň člen DHZO p. Stanislav Cibula s p. Marošom Maruniakom odstránili spadnutý strom na „Močari „

Podakovanie HBÚ v Banskej Štiavnici

Obec podpísaním Darovacej zmluvy dňa 2.2.2023 dostala do daru od Hlavného banského úradu v Banskej Štiavnici osobný automobil Daciu DUSTER H2 4x4 . ĎAKUJEME !

VÝZVA FOTOGRAFIE Z DIVADLA

Drahí Kolpašania – dobrí ľudia!

Využívam stránky Kolpaškého hlásnika, aby som Vás veľmi pekne poprosil o pomoc. Píšem knihu o divadelníctve v Banskej Štiavnici a okolí a potrebujem do publikácie fotografie z divadla na Kolpachách. Zo všetkých ostatných dediniek nášho okresu už fotografie mám - niekde menej, niekde viac, ale práve divadlo na Banskom Studenci mi chýba .

Poprosím Vás pekne - ak by ste našli doma staré čiernobiele fotky z kolpaškého divadla, alebo fotografie divadelníkov Štefana Mlynárika, Júliusa Molleka, Michala Spišiaka, kňazov Tihányiho, Zaňata, Mansveta-Drobného (môžu byť aj mimo divadla), resp. ďalších, prosím prineste ich na obecný úrad. Po skenovaní ich prirodzene vrátim. Vopred úprimne veľmi, veľmi pekne ďakujem.

S úctou a vďakou Marian Číž

podobné foto:

zdroj: Marian Číž

STAROSTA OBCE INFORMUJE

Vysoké ceny energií potrápia najmä malé obce a budú obmedzovať služby.

Energie patria dlhodobo medzi najväčšie položky v rozpočtoch samospráv. Pre porovnanie aj v našej obci narástli ceny elektrickej energie v porovnaní s minulým rokom 2022 , keď sa za elektrickú energiu mesačne platil preddavok vo výške 704 Eur na sumu 2 358 Eur mesačne, čo je nárast o 334,94 % Z tohto dôvodu bude verejné osvetlenie v obci a v Kysihýbli zapnuté do 20,00 hod. Ráno zatiaľ bez zmien.

Desať percentné navýšenie platu starostu je použité na výdavky obce.

Poplatky za prenájom zasadačky na obecnom úrade a prenájom kultúrneho domu sa od 1.1.2023 zvýšili : rodinné spoločenské akcie

do 5 hod. 50 Eur
nad 5 hod. 100 Eur.

Poplatky za používanie obecnej techniky traktora sa zvýšili - **1 MWh-30 Eur .**

V prípade výrazného krátenia podielových daní pristúpime k zmene Organizačnej štruktúry Obecného úradu.

Chceme zároveň požiadať všetkých občanov, ak vidia možnosti šetrenia, aby svoje návrhy podali na Obecný úrad.

8.3.

MDŽ

Viete, prečo vlastne oslavujeme**Medzinárodný deň žien?**

Vyjadriť žene, že je výnimočná a vzácna nie je nikdy zbytočné. Tento deň sa oslavuje preto, že silné ženy v minulosti bojovali za svoje práva a preto je dnes postavenie žien v spoločnosti také, aké je. Žena, jemná, nežná no silná a nezastaviteľná. Preukážte jej úctu a uznajte, že je úžasná taká aká je. Tento deň je na to stvorený - je to predsa deň všetkých žien. Na prvej medzinárodnej konferencii Druhej internacionály v roku 1910 v Kodani presadila sviatok Medzinárodného dňa žien nemecká socialistka Clara Zetkinová. Vtedy ešte bez určenia pevného dátumu. Mala 53 rokov a bola veľkou bojovníčkou za práva žien a ich rovnoprávnosť. Dátum 8. marec sa ustálil až po prvej svetovej vojne v roku 1917. Sviatok sa veľmi rýchlo rozšíril. Časom sa jeho význam vyvíjal, niekde bol politický, niekde feministický a niekde zasa apolitický, pripomínajúci skôr obdobu Dňa matiek. V Rakúsku, Švajčiarsku a Nemecku ho oslavovali ženy už od roku 1911. V cárskom Rusku tento sviatok oslavovali od roku 1913, ale demonštrácie neustávali a tak po veľkej demonštrácii v Petrohrade v roku 1917 bol dátum pevne stanovený na 8. marca. Prvý sviatok MDŽ v ČSR sa konal v roku 1921. O rok neskôr už tento sviatok nadobudol masový charakter a oslavoval sa všade. Počas druhej svetovej vojny bol MDŽ zrušený, posledný sa konal v roku 1938. Po roku 1945 bol MDŽ znovu obnovený. Či už to bude večerným posedením s kamarátkami, alebo príjemným večerom so svojimi blízkymi, oslávme to. Práva, ktoré dnes ženy majú, považujeme za samozrejmé. Ale boj ešte nie je na konci. Stále tieto práva neplatia všade a my by sme mali byť rady, že ich už máme. Tak si aspoň pripomeňme, čo to vlastne môžeme a začnime byť na tieto práva hrdé. Či už je to právo učiť sa, voliť, chodiť von, povedať svoj názor, právo rozhodnúť sa a právo pracovať, či nepracovať. Sú to naše práva a budme na ne pyšní. Trvalo dlho ich vybojovať.

ŠTATISTIKA v obci za rok 2022

celkový počet obyvateľov
k 31.12.2022 – 460

- prísťahovaní – 16
- odsťahovaní – 11
- narodení - 3
- zomrelí - 3

Spoločenská rubrika:
Krásneho životného jubilea sa
v marci dožívajú:

p. Viera Macková

p. Zoltán Mullner

p. Jozef Bartko

srdečne blahoželáme ...

Opustili nás:

- p. František Macko
úprimnú sústrasť pozostalým

Za rok 2022 bolo z obce vyvezených:

5,568 t papiera
11,950 t plastov
9,120 t skla
4,970 t šatstva
1,600 t elektroodpadu
1,520 t dreva
12,266 t kovy
94,560 t bio odpadu
Miera triedenia odpadov predstavuje
60,08 %.
85,210 t zmesový komunálny odpad
9,820 t objemového odpadu

Opätovne žiadame občanov, aby zvýšenú pozornosť venovali separácii odpadu, nakoľko sa zvyšuje poplatok za uloženie komunálneho odpadu na skládke, čo bude v budúcnosti viesť k zvýšeniu poplatku za komunálny odpad a od výšky percenta separácie sa odvíja poplatok za uloženie odpadu .

Udialo sa v našej obci...**Detský karneval**

Obec Banský Studenec usporiadala dňa 18.2. 2023 detský karneval. Týmto chceme poďakovať p. Barborke Herdovej, p. Jakubovi Herdovi, p. Peťke Maruniakovej , p. Zuzke Maliniakovej za prípravu tejto veselej akcie. V nemalej miere ďakujeme aj všetkým rodičom. P. Oldřichovi Vdolečkovi chceme poďakovať za sponzorský príspevok 😊

Obecná zabijačka

V sobotu 4.2.2023 sa u nás v obci konala obecná zabijačka, ktorá ako každý rok dopadla na jednotku. Veľké ďakujem patrí všetkým, ktorí si našli čas a aj tento rok priložili ruku k dielu. Rovnako ďakujeme aj Vám, ktorí ste prišli a podporili túto akciu. 🍷🚗

Oznamy

- Deti, ktoré majú záujem o vystúpenie v programe ku Dňu Matiek sa môžu nahlásiť na OcÚ do 20.03.2023

- 20.mája obec usporiada Majáles na pozvánky. Záujemcovia sa môžu nahlásiť na OcÚ najneskôr do 5. mája

-Oznamujeme občanom, že platenie miestnych daní a poplatkov je možné od 01.03.2023

- Na základe projektu „Výstavba kompostoviska a nákup techniky“ nám bolo zo SAŽP preplatená suma 5679,57 Eur